

Recension: ”Jag är så förbannat trött och ensam” – sjömanshustruns vrede diktas fram

Carina Karlsson diktar fram sjömanshustruns trots och vrede på ett sätt som både förnyar och knyter an till Anni Blomqvist och Sally Salminens arv.

Jenny Jarlsdotter Wikström

Vinden drar, skeppet far och på stranden står en kvinna med ett barn på armen. Kommer han som åkt i väg hem igen? Och vad ska man göra med all vrede och rädsla? Även om omständigheterna för dem som jobbar inom sjöfarten förändrats radikalt under hundra år är dilemmat för kvinnan på stranden detsamma.

I *Marconirummet* gestaltar den åländska författaren **Carina Karlsson** sjömanshustruns position i det sena 1900-talet. Titeln anspelar på det ljudisolerade rum där telegrafisten satt vid sin Marconiapparat, den enda, bräckliga kontakten mellan skepp och omvärld, mellan honom och henne.

Det är vältajmat att *Marconirummet* utkommer samtidigt som **Anni Blomqvists** roman om Stormskärs-Maja ges ut i nyutgåva och visas på vita duken.

Efter romaner om häxprocesser, stormaktstiden och sekelskiftet återvänder Karlsson till poesins form, men släpper inte kontakten med det förflutna: dikterna skildrar modern tid men knyter an till en historia som löper från Penelope i *Odysseen* till Blomqvists och **Sally Salminens** skildringar av kvinnoliv på Ålands hav.

Man kunde kalla det kvinnornas sjöfartshistoria.

Den älskade vänder i dörren

Berättarjaget i *Marconirummet* växer upp vid vattnet, leker sig igenom strandlandskapen med uråldriga dagsländor surrande kring huvudet medan sjövattnet blänker som hårt och kallt silver.

MARCONIRUMMET CARINA KARLSSON

Så gör en sjöman entré, han navigerar enligt stjärnorna och skriver brev från Indonesien och Rio efter långa pass i radarrummet. Diktjaget följer förälskat hans väg över världshaven på Ålandstidningens positionskarta, men kartan berättar så lite. Den besvarar inte frågan ”hur”.

Men sedan kommer ett barn, och uppgiften att vara följsam partner blir svårare.

”Du kommer hem. Vår dotter känner inte igen dig. / Mina inälvor börjar röra sig om varandra. Jag tror / att jag är skräckslagen. / Det är jag inte. Jag är jävligt arg. Det var inte så här / det skulle bli”.

Huden är som tunnast när den man längtat efter kommit hem – bara för att än en gång vända i dörren.

Alkoholen som tröst

Där **Evert Taubes** visskatt skildrar livet till sjöss ur den mönstrandens perspektiv lyfter Blomqvist, Salminen och nu Karlsson fram den som står kvar på stranden. Karlssons sjömansflicka på stranden sörjer, men har inte samma kontakt till havets ”gamla gudar” som fiskarkvinnorna Blomqvist och Salminen skildrar.

Hon bemöter havets nyckfullhet inte med undergivenhet eller med sorg, utan med trots, vrede – och alkohol.

”Jag har börjat hälsa på kaptensfruarna på Alko, / de där som köper två flaskor dyrt vin och en flaska Dry vodka / varje helg. / Vi som dricker för att stå ut med avståndet mellan / dem vi vill vara och våra liv.”

Här känns också den outtalade kopplingen till Penelope, som repade upp sin väv varje natt i tjugo år i väntan på att Odysseus skulle återkomma. Man undrar: Homeros skildrar Penelope som tålmodig och ståndaktig. Men vad försiggick inuti henne? Inuti alla kvinnor som väntat på stranden?

Den sjunde vågen

Samlingen är indelad i åtta sviter vilket anspelar på idén om den sjunde vågen: efter sex vågor kommer alltid en sjunde, en farlig. Därefter börjar cykeln om igen. Teorin om den sjunde vågen har förkastats för länge sedan, men i sjömanshustruns ebb-och-flod-tillvaro gäller den alltså. Det kommer alltid en sjunde våg som drar ut honom igen.

”Var elfte dag åker du ifrån oss, var tionde dag kommer du hem”. Men känslorna denna ebb och flod väcker är, i motsats till arbetsschemat, inte förutsägbara.

Till *Marconirummets* mest brännande bidrag hör de bittra och rättframma skildringarna av att vara ensamförsörjande mor utan att egentligen vara det.

”Jag är så förbannat trött och ensam. / Dottern och jag åt cornflakes till lördagsmiddag”.

Sviten som gestaltar barnets uppväxt heter passande nog ”Min dotter” – inte ”Vår dotter”. Samtidigt pulserar kärleken mellan diktjaget och mannen som har havet som älskarinna; det går inte heller att ge upp.

Lära sig flyta

Språkmässigt är *Marconirummet* rättfram och direkt när diktjagets vardag gestaltas, men realismen avbryts av fantastiska och drömska inslag där Karlsson speglar och vrider till den mytologi och mystik som omger havet och undervattensdjupen.

Genom att prosalyriken efterhand ger vika för en mer lyrisk form inträder också ett slags acceptans:

”Jag räknar inte längre vågor, / jag simmar på rygg med ansiktet mot solen. / En dag ska jag sköljas upp på strändernas strand, / helt stilla när ljuset flyter genom kroppen.”

I *Marconirummet* blir havet nornan som klipper livstrådarna men också en samtalspart för generationer, allt livs ursprung. Mot en sådan kraft kan man inte slåss – man måste lära sig flyta.
